

Odjeljenje za savjetodavne poslove u biljnoj proizvodnji

PROIZVODNJA MLADOG LUKA U PLASTENICIMA TOKOM JESENJE-ZIMSKOG PERIODA

U oktobru i novembru, a na primorju i u decembru, zasniva se proizvodnja povrća koje ima kraći period vegetacije. Tu ubrajamo lisnato povrće, ali i mladi luk.

Sl.1i2. Proizvodnja mladog luka u plasteniku

Mladi luk dolazi kao druga kultura u plodoredu, tako da nakon skidanja glavnog usjeva (paprike, paradajza ili krastavca) slijedi čišćenje biljnih ostataka i plodova. Ova završna faza je veoma bitna, posebno u plastenicima kod kojih je u sezoni primjećena pojava bolesti. Zaoravanjem ili freziranjem oboljelih plodova i biljaka pomažemo povećanju njihovog broja u narednim sezonama. Nakon toga pristupamo pripremi zemljišta i obično se tad sprovodi plića obrada, do 15cm dubine, jer luk razvija slab korjenov sistem.

Pri biranju lukovice treba voditi računa da su zdrave, prečnika 25-40 mm, karakteristične boje, oblika i bez mehaničkih oštećenja.

Sadnja je u gredice/trake sa međurednim rastojanjem 10-12 cm i rednim do 5 cm. Na taj način utrošak lukovice iznosi 3-4 kg/m² za gore navedenu kalibraciju, dok je utrošak arpadžika oko 0,5 kilograma.

Drugi način sadnje je takođe u gredice/trake, sa istim međurednim rastojanjem, ali bez rastojanja u redu, tzv. gusta sadnja. Kod ovog načina utrošak lukovice je 6-8kg, dok je utrošak arpadžika (kao i lukovice) duplo veći, oko 1kg.

U različitim oblicima zaštićenog prostora, vrlo uspješno se može organizovati proizvodnja luka. Biljke jako dobro podnose i niske temperature, ali u slučaju opasnosti od izmrzavanja obavezno je prekrivanje agrotekstilom (agrilom) i duplim folijama. Isto tako, za sigurniju proizvodnju tokom zime, mogu se koristiti i dopunski tuneli od PE folija.

Za brži rast mladog luka u plasteniku treba održavati temperaturu od 15 – 18°C tokom sunčanih dana, odnosno oko 14°C tokom oblačnih. Luk je kvalitetan i iz proizvodnje pri temperaturi od 10°C, mada može da raste i pri niskim temperaturama od 2-5°C.

Zbog bolje iskorištenosti prostora, crni luk se u ovom periodu može posaditi kao dobar susjed zelenoj salati.

Sl.3. Združeni usjev (mladi luk i zelena salata)

Ako se želi brže i ujednačenije nicanje, lukovice se mogu potopiti u vodu, zagrijanu na temperaturi od 30- 40°C, pri čemu treba da odstoje 12 sati, ili odsijecanjem vrata lukovice. Moguće je ubrzati nicanje i zalivanjem vodom iste temperature, odmah nakon sadnje.

Zalivanje se najčešće obavlja rasprskivačima, 10l/m², temperature oko 30°C, i to će dodatno ubrzati proces nicanja. Klijanje i nicanje počinje već na temperaturi od 2-3°C.

Pri povoljnim uslovima iz lukovice se brzo razvija korjen i listovi i formira se mladi luk (bijelo lažno stablo sa zelenim listovima). Na brzinu rasta i razvoja, kao i broj mladih biljaka može uticati krupnoća lukovice.

Luk najbolje uspijeva pri optimalnoj temperaturi od 18 °C tokom sunčanih dana, odnosno 14°C tokom oblačnih, ali biljka jako dobro podnosi i niske temperature. Međutim, ukoliko želimo da ubrzamo vrijeme pristizanja mladog luka, potrebno je uz redovno navodnjavanje, održavati temperaturu na nivou optimalne.

Poželjno je usjev u fazi 2-3 lista folijarno prihraniti 0,2 % rastvorom azotnih đubriva. Do kraja vegetacije mogu se obaviti 2-3 prihrane, zavisno od stanja usjeva i potrebe biljaka. Po potrebi se može odraditi i prihrana sa kalijumom pri kraju vegetacije, radi povećanja suve materije u lukovici.

S obzirom na to da se proizvodnja obavlja u jesenjem i zimskom periodu posebni sistemi zaštite nijesu potrebni. Postoji mogućnost pojave „žutih“ vrhova, koja u većini slučajeva nastaje zbog prebrzog rasta lisne mase. Mlada biljka nije u stanju da izgradi zaštitnu

membranu oko lista, pa dolazi do njenog pucanja i stvaranja mrtvog tkiva, što se manifestuje u obliku žutih vrhova. Do ove pojave može doći i prilikom prihrane mladog luka sa većim količinama đubriva od dozvoljenih ili ako ne sprovodimo pravilno provjetravanje plastenika, pa dolazi do povećanja temperature. Provjetravanje treba da je svakodnevno, ako su dnevne temperature iznad nule, odnosno 2-3 puta sedmično ako su ispod nule, da bi osim hloroze listova, regulisali povećanu vlažnost vazduha, ukoliko je prethodio kišni period.

Sl.4 i 5 Mladi luk (srebrenjak) spreman za tržište

U zavisnosti od temperature i primijenjene agrotehnike, luk za tržište prispjeva za 25-45 dana od sadnje. Vađenje luka počinje sredinom januara i traje do sredine maja u zavisnosti od vremena sadnje. Najčešće se odvija sukcesivno ,zavisno od realizacije.

mr Branka Nikolić